

* LETTERKUNDE. *

VRAGENBUS.

De heer J. W. B. te A. vraagt ons, of de onlangs beschreven *charade en action*, 't zelfde is als het Nederlandsch „Stom, stom, ambachtje.” — Dat is zoo, doch het laatste, een heel aardig spel, laat enkel naar een beroep of ambacht raden.

Wat onze lezer meedeelt over „de plaat poetsen” kan kwalijk juist zijn. Te vluchten en daarbij zijn geweest achter zich aan te slepen, zou zeker het rechte middel zijn, om niet weg te komen.

Dan vraagt onze lezer ook, hoe men komt aan wat hij zelf noemt de „niet fraaie uitdrukking”: hij heeft het uit zijn teenen gezogen?

Dit gezegde (ook hoort men wel „uit zijn duim gezogen”) heeft waarschijnlijk betrekking op de gewoonte van sommige dieren om hun teenen in den bek te nemen, er aan te zuigen, als was er wat uit te halen. Bij de beren b.v. merkt men dit op. Kleine kinderen steken vaak hun duim in den mond. 't Een als 't ander verklaart waarom dit spreekwoord zeggen wil: iets beweren zonder dat er grond voor is.

O. te A. — Voor stijlsoorten in proza zou ik u raden mijn boek „Om de kunst” te lezen. Het geeft althans daarvan het noodige. — Uitgever is Callenbach te Nijkerk.

Op de vraag van J. wat bedoeld wordt met een „smijter” in Titus 1 : 7, diene dat dit woord, 't welk ook voorkomt in 1 Tim. 3 : 3, beteekent: vechter, geweldmaker, twistzoeker. 't Ware wel goed, zoo „smijter” door een dergelijk woord werd vervangen.

Een tweede vraag van J. is, wat Bilderdijk dan eigenlijk bedoeld heeft met „Kadmus' zwarte dochttertjens,” van welke we onlangs in een boekbeoordeeling spraken, opmerkende, dat niet elk deze uitdrukking zoo dadelijk vat.

De uitdrukking komt voor in het fraaie gedicht: „Italiaansch meesterschrift,” d.i. wat wij zouden noemen: Schoonschrift. Zij is ontleend aan het Latijn van Ausonius, een geleerde uit de 4e eeuw na Chr., die de letters noemt: „Cadmī nigellae filiae.”

Cadmus was volgens de overlevering de stichter van Thebe in het oude Griekenland. Hij heeft nog veel meer gedaan, zooals een draak gedood, enz. Hij heet de uitvinder van het letterschrift, en dit verklaart de uitdrukking, die de letters zijn dochters noemt. De waarheid zal wel zijn, dat hij, zoon van een Phenicischen vorst, het schrift uit Phenicië naar Griekenland heeft overgebracht.

A. J. H.

V A R I A.

Een oude les.

Waarom kon Vorst Rehabeam
Het rijk zijns vaders niet behouden?
Wijl hij verliet het woord der ouden,
En liever raad van jongren nam.
Zijn en dier jongren onverstand
Bracht tweedracht, scheuring, krijg in 't land.

Rehabeam ligt lang in 't graf;
Maar hoeveel leven
Van hem nog leven,
Daar blijf 'k liefst af.

A. J. H.

De Heldendaad van een Urker Yisscher.

„Hijt gij Evert Bakker?”
„Ja Mijnheer!”

„En is dat uw zoon?”

„Ja — dat is Toon.”

Ik was op het eiland Urk, om er eenige lokale studies te doen, en zoo ontmoette ik deze beide wakkere mannen. Toon Bakker was juist jarig — den 10ten Juli — en hij werd 35 jaar op dezen dag.

Ik voelde voor deze mannen, waarvan de eene reeds een grijsaard was, onmiddellijk sympathie. Trouwens ik heb de Nederlandsche zeevisschers lief, en de Urkers in 't bijzonder.

„Dat is een droef geval geweest gepasseerden winter,” zeide ik, en Toon Bakker antwoordde: „Dat was het wel; ik was dicht bij de eeuwigheid — Mijnheer zal 't wel in de krant hebben gelezen?”

Ik wist er alles van. Het was in Februari van dit jaar gebeurd. De botter U K 52, die op de Noordzee in de nabijheid van het Haakvuurschip aan de kor lag, werd op een Donderdagnacht door het naar Dordrecht bestemde Deutsche stoomschip „Taygeta” overstoomd. Ze waren met drie man op den botter; hun lantaarn brandde, en toen het reusachtige schip recht op hen aankwam, ontstaken zij fakkels, riepen en schreeuwden.

Doch het baatte niet. Een verschrikkelijke stoot, en wég zank de botter! . . . En de drie opvarenden gingen mee.

Toen Toon Bakker weer boven kwam, voelde hij zijn dertienjarig neefje, wiens vader verleden jaar was verdronken, op zijn rug. En Toon zwom in dat koude water, op die duistere zee, die door geen maan werd verlicht, rond, totdat hij een kluijfokspaal te pakken kreeg.

Dat stuk hout hield beiden boven water; zij dreven misschien een half uur daar op Gods genade heen, toen Toons broeder met de U K 38 ter hulp snelde. Toons broeder had de kor met toebehooren, die stellig een waarde van eenige honderden guldens vertegenwoordigde, losgegooid, om zijn broeder te helpen, en ontdekte de drenkelingen net nog bijtijds.

Maar de knecht — Jelle Hakvoort — kwam niet meer boven; en zijn vrouw en kinderen hebben hem — en het was zoo'n goed man en vader! — nooit weergezien . . .

Ik vraagde, of dat stoomschip geen vergoeding moest geven, en vernam, dat de zaak in handen van den advocaat was gesteld. Maar zoo'n rechtsgeding duurt gemeenlijk lang — heel lang. In Februari had het ongeluk plaats, en terwijl ik deze regelen schrijf, is het November. Het huisgezin van Evert Bakker en dat van Toon Bakker moesten van den botter leven; het vaartuig is weg — zij wachten nog altijd op de uitspraak van het rechtsgeding, en moeten maar zien, hoe ze 't klaren.

Dat zijn betreuenswaardige toestanden. Evert Bakker moet op z'n ouden dag nog hard werken, om aan den kost te komen; hij is zeventig jaar — de gebreken van den ouderdom komen — maar dat helpt niets. Hij moet blij zijn, als er nog werk is.

Daar is geen rijkdom op Urk. Een flink Amsterdamsch koopman bezit meer dan al de Urker visschers samen. En ik wil maar zeggen, dat het zoo droevig is, te moeten hooren, dat een brave Urker visscher zoo verschrikkelijk moet tobben op z'n ouden dag, terwijl hij een held is, die de Nederlandsche vlag eens met glorie heeft laten wapperen op de Deutsche kust.

Laat ik het u vertellen.

Het was op den Woensdag van den 17^{den} December 1873. Evert Bakker voer als schipper op de schelvischvangst ten Noorden der Oostfriesche eilanden: voor rekening van een Deutsche rederij. En op den bewusten morgen lag hij onder den wal van Norderney, toen zijn reeder bij hem aan boord kwam en zeide: „Schipper, daar is een stoomschip in nood; ga de schipbreukelingen redden!”

Het was erg genoeg. Er ging een vliegende storm. En daar in de verte, op het Rif van Norderney, was het stoomschip gestrand. Het was de „Urania”, die van Hamburg kwam.

„Mijnheer!” zeide Bakker, toen hij boven kwam, en naar de witte schuimkoppen keek, „waarom gaat de reddingsloep niet?”

„Ze is omgeslagen, schipper!”

„Hier liggen zooveel Norderneysche schuiten — waarom gaan die niet? Ze zijn sterk en kloek gebouwd!”

„Ze durven niet, schipper,” was het antwoord; „gij moet het doen!”

De Urkers zijn stoutmoedige zeelieden, doch waaghalzen zijn ze niet: vooral niet, als zij een huisgezin hebben. En Evert Bakker verwonderde zich, dat zijn Duitsche reeder er een Hollander wilde voorspannen, terwijl deze Norderneysche visschers Duitschers waren, en de bemanning der „Urania” uit Duitschers bestond.

Maar een echte Urker verandert, als hij een medemensch in doodsnood ziet.

„We zullen 't probeeren, Mijnheer,” zeide schipper Bakker, „zoo u meegaat!”

De reeder was er blij om; het ging hem aan zijn hart om die arme schipbreukelingen, doch zelf meegaan — hij deinsde er toch voor terug.

„Waarom?” vroeg hij, „waarom zal ik mee?”

„Opdat u, zoo wij den tocht niet kunnen volbrengen, getuige zijt, dat het reddingswerk onmogelijk was.”

Dat was de taal van 't gezond verstand; de reeder wist er niets tegen in te brengen, en ging mee.

Evert Bakker stond aan 't roer; ze waren met hun zes Urkers.

Er werd weinig gesproken; de zee stond schrikwekkend hol, en onder de sombere jagende Decemberwolken zette het vaarttuig koers naar de „Urania.”

De schuit had het hard te verantwoorden; zij kraakte in haar rondhout als een schuur, die op invallen staat. Het ging de bergen op en de bergen af; en daar in de diepte, waar de wateren als muren rondom het vaarttuig oprezen, hingen de zeilen slap.

De reeder werd bang; hij was bleek van schrik. En hij smeekte den schipper, terug te keeren.

Doch Bakker schudde het hoofd.

„'t Is te vroeg, Mijnheer!” zeide hij bedaard. „We mogen het niet doen; we hebben de schuit nog onder onze voeten — ginds ligt het gestrande schip!”

Hij was onvermurwbaar. Daar aan den wal had hij aan zijn huisgezin gedacht, doch thans werd hij aangegrepen door den hartstocht, menschen te redden. En deze hartstocht verdrong al het andere.

Zij naderden de „Urania.” 't Was nog maar een stuk van een schip; het achterschip was reeds weggeslagen, en

er was niets overgeschoten dan een hopeloos wrak, waarop twaalf menschen stonden, bibberend van de koude en den doodsangst. De kapitein stond er ook. Hij had zich ontkleed, in de hoop misschien, om straks, als het dek onder zijn voeten wegspoelde, zich door zwemmen te redden.

De schuit trachtte het wrak op zijde te komen, maar de golven namen haar op, en smakten haar tegen het wrak aan.

Toen ging er een jammergeschrei op. De schipbreukelingen zagen, dat de boeg van de schuit was beschadigd, en zij durfden niet hopen, dat de visschers een nieuwe poging zouden doen.

Doch de gezagvoerder troostte hen.

„'t Zijn Hollanders,” zeide hij; „die komen terug!”

En de Hollanders kwamen terug. Het touw werd overgeworpen, en de Urkers schreeuwden: „Maakt vast! maakt vast!”

Doch de schipbreukelingen deden het niet; zij waren verstijfd van de koude, versuft, en de schuit dreef voorbij.

In dit hachelijk oogenblik sprong schipper Bakker op en zeide: „We zullen 't nog eens met Gods hulp beproeven! En zoo het weer mislukt, zal ik met het touw overspringen

op het wrak. Maar ge zult me zweren, mij niet in den steek te laten, zoo lang ge de schuit onder je voeten hebt.”

En zijn maat, tot wien hij dit zeide, beloofde het den schipper met een handslag.

Doch deze uiterste poging was — Gode zij dank! — niet noodig. Want toen de schuit opnieuw was bijgedraaid, en het touw werd overgeworpen, was er een jongen van 14 of 15 jaar op het wrak, die nog zooveel besef had, om het

touw om den maststomp vast te leggen. Zij werden allen gered — twaalf man. En de hond — een dier als een kalf — sprong over den rug van schipper Bakker in de schuit.

Zoo keerden ze dan terug, maar toen Bakker de Driekleur heesch, zeide de reeder met verbazing: „Dat is de verkeerde vlag, schipper — het moet de Duitsche zijn!”

„De Duitsche?” hernam Evert. „Er bestaat voor mij vandaag maar één vlag — dat is de Hollandsche! En geen andere zal er waaien van de steng, Mijnheer!”

De schipper had gelijk — de reeder voelde het.

„'t Is goed!” zeide hij; „laat ze maar wapperen!”

En zoo zijn die zes Urkers met de twaalf schipbreukelingen, terwijl de vroolijke kleuren der vaderlandsche vlag uitwapperden op den vliegenden storm, teruggekeerd naar het eiland.

Het stond er zwart van het volk. De menschen vraagden elkander: „Wie zijn dat toch?” en er werd geantwoord: „Weet ge dat niet? Het zijn Hollanders — ge kunt het zien aan de vlag!”

Er hangt een fotografie van de Urker helden op het gemeentehuis van Urk. Hier ziet ge ze: alle zes. De tweede man van rechts, die daar op den stoel zit, met den filten hoed op — dat is Evert Bakker.

L. P.

